

23/5 24/5

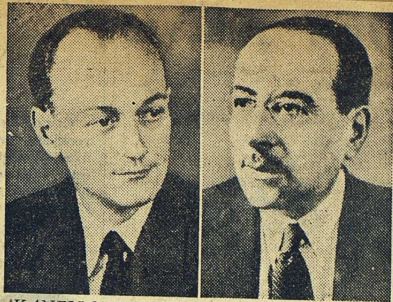
SVENSK OM KOREA

KAPTEN Kurt Håkanson, sambandsofficer vid det svenska fältsjukhuset i Korea under drygt ett halvår, har i en bok redogjort för sina intryck och erfarenheter (*Kampen om Korea*, Hörsta Förlag AB, 9:50 kr.). Han har lyckats briljant. Man får en rad ögonblicksbilder av militärer, civila, flyktningar och fångar, känsliga och stundom gripande, men aldrig sentimentala. Till skildringarna av upplevelser och människor sluter sig referat av politiska och militära samtal och personliga reflexioner. Här är framställningen naturligtvis ibland diskutabel, men det är omöjligt att betvivla självständigheten, ärligheten och den starka övertygelsen. Kapten Håkanson slutar sin bok med en erinran om att det ohyggliga ödet som drabbat Korea hotar även andra små stater och att blott en fast sammanslutning gentemot det kommunistiska hotet kan rädda den fria världen. Hans bok borde för den svenska allmänheten kunna ge konkreta åtgärder av de problem som vi är alltför benägna att betrakta som avlägsna och likgiltiga.

HERBERT TINGSTEN

Grekisk politik:

Rik partiflora

KANELLOUPOULOS SOFIANOPOULOS

GREKLAND HAR ett stort antal politiska partier. Förhållandet påstås ofta vara en följd av en speciellt grekisk individualism — en särskilt utpräglat individualism hör som bekant till de egenskaper som alla västerländska folk skryter med. I själva verket sammanhänger partiernas mångfald och struktur med åtskilliga svårutredda faktorer, historiska traditioner, särskilt viktiga i ett land med så stark växling av regimer, sociala och kanske än mer personliga motsättningar, skilda attityder till förhållandet mellan Grekland och dess beskyddare i väster samt till den del av befolkningen som stått eller misstänks ha stått på den kommunistiska sidan i inbördeskriget. Att vid personliga samtal, för att inte tala om studier av politiska program, få en föreställning om partiskillnaderna är inte lätt; i några fall lär med säkerhet kunna påstås att det är fråga om personlig rivalitet och historiskt förklarlig fiendtlighet mera än om sakliga meningsbrytningar. Alla partier betonar sin hängivenhet för demokratin, sin vilja till sociala reformer, sin avsky för kommunismen och sin tacksamhet mot hjälparna i väster. Nästan undantagslöst beklagar man också mångfalden av partier, oklarheten i de andra partiernas program och de personliga inflytelser som behärskar dessa, bristen på stabilitet och stora linjer — uttrycksätt som påminner om samtalen med sydamerikanska politiker.

Partiställningen i parlamentet, som på grund av proportionalismen någorlunda motsvarar ställningen inom folket, är efter valet i mars 1950 — det andra valet efter kriget — och ett par sedan tillkomna förändringar i huvudsak följande:

Populister (Tsaldaris)	34
Utbrutna populister och Populist-unionistpartiet (Kaneloupoulos)	37
Liberaler (Venizelos)	62
Demokratiska socialister (Papandreou)	34
Nationella progressiva unionen el-Epek (Plastiras)	44
Demokratiska blocket (Sofianouopoulos)	19
Oberoende politiska fronten (Maniadakis)	9
Andra partier och oberoende	11

S:a 250

PLASTIRAS

TSALDARIS

De båda "gamla" partierna är populistiska, ofta kallade konservativa, och liberaler. I någon mån företräder de obestridligen och har framför allt företrätt konservativa och liberala åskådningar; populisterna har varit klara monarkister, liberalerna har tidigare varit republikaner, hållningen till demokrati och sociala reformer har företett skillnader som återfinns i andra länder. Härmed sammanhänger en viss olikhet i partiernas sociala underlag: populisterna har särskilt företrätt jordbruket (fortfarande halva befolkningens näring) och har sitt fäste i det agrara Peloponnesos, medan liberalerna har representerat industrin och är starka inom relativt nyvunna områden, såsom Macedonien och Kreta. Men andra faktorer, traditionella och personliga, spelar starkt in. Populisterna var under första världskriget — liksom monarken — i stort sett tyskvänliga, före det andra världskriget stödde många av dem diktaturen Metaxas; liberalernas ledare under årtionden, kretensaren Eleutherios Venizelos — far till partiets nuvarande chef, Sophocles Venizelos — organiserade den grekiska expansionspolitiken 1912—1913, bildade år 1916 en av ententen stödd revolutionär regering i Saloniki och innehade i flera omgångar regeringsmakten under mellankrigsperioden. Som bevis på att de sociala motsättningarna numera är av ringa vikt i fråga om dessa partier — och de grekiska partierna över huvud — anförs ofta att flera arbetareledare är populistiska och att landsorganisationens sekreterare sitter i parlamentet som

S. VENIZELOS

populistisk deputerad. Förhållandet kan också tjäna som bevis för att den grekiska fackföreningsrörelsen, liksom den amerikanska, i princip står utanför partipolitiken. Populisterna var 1947—1950 det starkaste partiet; liberalernas betydande framgång vid 1950 års val var säkerligen delvis beroende på känslan av att kommunismen inte längre var en överhängande fara och att större intresse borde ägnas åt rekonstruktionsarbetet.

De båda partier som flankerar populisterna och liberaler är starkt personligt präglade. Kaneloupoulos, en av landets mest bildade politiker, är chef för en grupp som bildats dels av ett särskilt parti, dels av separerande populisterna; Papan-dreou, vältalare i akademisk stil, leder en grupp som utträtt ur det liberala partiet och ur social synpunkt är något mera radikalt utan att rimligen kunna kallas socialdemokratiskt.

Av de övriga partierna brukar det demokratiska blocket betecknas som det mest radikala. Dess ledare Sofianoupoulos, landsflyktig under flera år före valet som misstänkt för kommunistiska sympatier, talar om nödvändigheten att inte i onödan reta Ryssland, om Greklands plikt att verka för en utjämning mellan öst och väst, om de andra partiernas kapitalistiska anknytning; han anses vid 1950 års val ha vunnit många hel- och halvkommunister, men förklarar sig liksom alla andra vara demokrat och Amerikavän.

Av särskilt intresse är Epek, general Plastiras parti, bildat strax före nyvalen 1950. Den 67-åriga general Plastiras, en ståtlig krigartyp med ytterligt vaga politiska åsikter, hör till Greklands legendariska gestalter; han bildade efter det katastrofala nederlaget i Turkiet år 1922 en revolutionär regering och lät avrätta en rad av de för kriget ansvariga samt blev efter ett misslyckat försök till statskupp år 1933 landsflyktig un-

der tolv år. Vid samtal med Plastiras anhängare, som i generalen snarare ser en symbol än en ledare, erinras man om nazister och fascister före segern. De talar om att det här är fråga om en nationell rörelse, inte om ett parti, att programmet skall utformas under arbetets gång, att nationella och socialistiska ideal skall förenas, att fienderna är de amerikanska och brittiska ambassaderna, kungen och marskalk Papagos, att de andra partierna är egoistiska och korrumperade. Men då likheten med nazismen påpekas blir svaret att "rörelsen" är klart demokratisk och håller fast vid samverkan med västmakterna; diktatur vill man inte, men är rädd för att motståndarna skall proklamera diktatur inför Plastiras oundvikliga seger vid nästa val. Ostridigt är att partiet, med sin vagt patriotiska och radikala propaganda, haft väldiga framgångar, inte minst bland anställda och arbetare i städerna.

Sedan krigets slut har Grekland haft omkring 25 regerings-skiften; flertalet av dem har emellertid betydligt mindre förändringar i personuppsättning och utformning av de stödjande koalitioner. Så gott som alla partiledarna har varit konseljpresidenter. Sedan i höstas styr Venizelos och Papan-dreou i förening en minoritetsregering; i avgörande voteringar får de stöd av Plastiras; mot löfte om nyval inom något år. Vid detta val kan man, om ej läget ånyo skärpes, vänta

sig en av utrikespolitiska hänsyn mera obunden och därför hetsigare valstrid än 1947 och 1950.

Grekland har inga ytterlighetspartier av betydelse. Även om kommunistisk propaganda tilläts, skulle detta parti, vars rent förrådiska karaktär här blivit påtagligare än på andra håll, sannolikt samla ett ringa antal röster, och nazism och fascism är efter ockupationstiden — då quislingarna var ytterst fåtaliga — djupt komprometterade. Intet parti uppträder mot demokratin, alla partier säger sig vilja fullända demokratin. Det är likväl uppenbart att det är något bräckligt, i viss mån irrealt, över den grekiska folkstyrelsen. Delvis beror detta på de svårigheter och olyckor som förut berörts, delvis på folkets struktur — en väldig majoritet av fattiga och obildade (25 procent analfabeter), en svag intellektuell medelklass, en ämbetsmannakår på gränsen till proletarisering, ett fåtal förmögna inom handel, sjöfart och jordbruk. Den för demokratin kännetecknande friktionen och växlingen är alltför stor, spelet mellan ett antal ledande politiker intar en alltför central plats. Härtill kommer det utländska inflyttandet, en ofrånkomlig följd av den hjälp som gör Greklands existens möjlig och utan tvivel utövat med takt och moderation — ofta med motvilja — men inte desto mindre en begränsning av självstyrelsen och en källa till oro, överdrivna misstankar och populär agitation.

Det bästa man kan räkna med är emellertid att den nuvarande regimen får bestå och att ett förbättrat materiellt läge, utrikespolitisk avspänning och smäningom skapade demokratiska och parlamentariska traditioner leder till stadga och politisk mognad. Faran ligger i att motsättningarna skärps, allra helst som en nationell och radikal propaganda måste ha god resonansbotten — trots att Grekland omöjligt kan reda sig självt och trots att reformer av socialradikal typ på grund av den allmänna fattigdomen först på lång sikt kan bli av värde. Historiska erfarenheter gör att man har lätt att misstänka motståndaren för diktaturplaner, och i denna atmosfär frodas allas benägenhet att bryta spelreglerna. Den starkaste garantin för demokratis bestånd är sannolikt beroendet av USA, trots att detta beroende i och för sig innebär en begränsning av folkstyrelsen. HERBERT TINGSTEN

(En tidigare artikel om aktuell grekisk politik var införd den 22/5.)